

met
ker,
leuwe
voor-
ter-
kant
taling
lichte-
ft dan

rbeid
niet
derne
inde-

s met
moet
in ons
aan
oderne
blijven
in een
groot
puwlig
ts een
en dien
wie zal
de ver-
kerken
nals in
de? En
worden

wij hier
aarmde
dat er
s niets
ar vond
tan zou
ten van
det een

der H.
manen
zoestes,
die niet
kregen,
g slaan,
g studie
arbeid,
tijd tot

icleren-
de ter

a an 1912,
der de

rdt u te

en, wat

ien tijd

ven ge-
noemen.
?
de ge-
de den-
2, waar-
de spot
is halen.

lder met
choenen
eds lang

miliciens
le er is,
milite-
ndering
nen seer
derlinge

ing scha-
huis ge-
het door

at ge in
ten zien,
gedaan,
sonder

t onder-
s.
ppen in
ker niet

schimp-
ten uwer
at deert
Christus
heden?
et voor-
terliken.

ulmt het
t trouw
met het
oord de
tot steun
geplaat

e onder-
dienst
of inlich-

aan, zo

of corres-
preiding

e noodig

en, wat
erkbode
opmerkt
andacht
erdient:

n-onder-
mpathie,
ek bij te
den toch
aan van
de aan-
p) leden.
lige zaak
it geves-

tijd en het resultaat is zoo bedroevend klein. Gewoonlijk komt er geen bericht in, en als het nog komt, dan is het meermalen reeds te laat. Indien de predikanten en de kerkeraden tijdig berichten ontvangen van de kerken, dan kunnen zij hem terstond met raad en daad ter zijde staan. Gebeurt dit niet, dan is er menig jongeling, die bij zijn aankomst in de kaserne zijn beginsel verzaakt, en dan kost het meermalen de grootste moeite om hem weer op het rechte pad terug te brengen. Men heeft zich nu eenmaal door de meerderheid laten overbluffen en mist den moed om te herstellen wat men verzaakt.

Dit alles had voorkomen kunnen worden, indien bijtijds bericht was ingesonden van zijn komst. Vandaar dat wij de aandacht van ouders en kerkeraden op deze gewichtige aangelegenheid vestigen. Versum hunnerszels is mede oorzak van het afwaken van velen.

Van bevriende zijde merkt men ons op, dat we niet juist waren ingelicht, toen we onlangs schreven, dat de beide orthodoxe predikanten te Zwolle van de ethische richting waren. Een hunner, zoo werd ons gemeld, is lid van de Confessionele vereniging en kan dus niet onder de ethischen gerekend worden.

Gaarne willen we deze vergissing herstellen. De schuld van dit misverstand lag echter niet bij ons, maar bij het *Gerreform. Weekblad* van Dr. de Lind van Wijnngaarden, die schreef:

„Het orthodoxe deel van de Gemeente, zegt de Zwolse Kerkeraad, blijft in de gelegenheid elken Zondag een prediking te hooren die voldoet aan zijn wenschen en behoeften. Dat nu is niet zoo. De twee orthodoxe predikanten te Zwolle zijn van de ethische richting. Hoe kunnen de Gerreformeerden daar ter kerke gaan?“

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen: als collecte bij een reede voor Kootwijks scholen in de Geref. Kerk te Woerden / 17.261/5, met een nagift van f 25; van N. N. te Baarn f 2; van de Geref. Kerk B te Dordrecht f 5.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Teeftafel.

J. J. Knap Cn., Ned. Herv. Predikant te Groningen. De HEIDELBERGSCHE CATECHISMUS toepasselijk gemaakt voor de Gemeente des Heeren. Te Groningen bij J. B. Wolters' U. M. 1912.

De geschiedte schrijver is een kleinsoon van dien D. Knap welke in Friesland, met Felix, GULDENARM, GRIETHUYEN e.a., als gereformeerde predikant, in de Ned. Herv. Kerk naam had. De herinnering aan deze mannen, uit een periode toen ook in dat deel van ons land de orthodoxie nog in de verdrukking was, toen 'n gereformeerde prediking, althans onder de Hervormden, nog zoo zeldzaam was, dat men om haar te hooren heele tochten moest maken, leeft in Friesland nog altijd voort. Dat, vóór nu 25 jaar, de DOLENTIE, met name in Friesland 'n zoo grooten omvang kreeg is, met alle waardering voor wat een tweede en derde generatie van gereformeerde predikanten in de Hervormde Kerk aldaar heeft gewerkt, allererst wel aan dit geslacht van dominees te danken. Het zijn deze „vaders“ geweest, die bij het Friese volk het gereformeerde bewustzijn hebben bewaard en gesterkt. Zij waren het, die hebben gesaaid wat aoudeten hebben gemaaid. Zij waren het, die de liefde voor de „gereformeerde waarheid“ er hebben ingehouden, al zal ik daarom ook allerminst beweren, dat zij in hila tijd souden hebben gemeend en gedacht, dat het op „kerkelijk“ gebied zoo zou en zoo moest uitoopen, als het vóór nu 25 jaar gekomen is.

Trouw aan de familie-traditie, heeft thans Dr. J. J. Knap, Herv. predikant te GRONINGEN, evenals in vroeger dagen zijn grootvader had gedaan, 'n bundel Catechismuspreken uitgegeven. Die Catechismuspreken van den grootvader herinner ik mij nog best.

Te IJLST, waar, als ik mij niet vergis, de vader van den tegenwoordigen D. Knap van GRONINGEN een van mijn voorgangers was geweest, behoorden deze preken nog altijd tot de stichtelijke lectuur mijner gemeentenaren. Ik achtte mij daarom verplicht onder het vrij grootte apparaat dat ik er toen, ter voorbereiding tot mijn catechismusprediking, op nahield, ook 'n plaats te gunnen aan desen kanselarbeid van wijlen Knap.

E. VOTO, — dat thans zoo algemeen gebruikte en dan ook zoo uitzonderlijk bruikbare toelicht bij de fabrikage van catechismuspreken, hadden we nog niet. Nu behoorden die Catechismusleerredenen van Knap in hun geelkleurigen omslag — ik zie 'm nog — wel niet, zoals VINKE'S LIBRI SYMBOLICI ECCLESIAE REFORMATAE NEDERLANDICAE, met hun Duitschen en Latijnschen tekst, tot het voornaamste stuk mijner toerusting, maar toch heb ik ook wel „gewerkt“ met Knap. Ik begaf altijd met VINKE, van wege den tekst; en al is mij ook later verteld, dat deze methode eigenlijk glad verkeerd is, — als ik ooit van mijn leven nog eens over den Catechismus moest preken, sou ik haar toch maar weer volgen. Mij is dat vergelijken van den Hollandschen met den Duitschen en Latijnschen tekst altijd gebleken een nog niet zoo slechte weg te zijn om te komen tot een recht inzicht in den zin van 'n Catechismuszondag. En op den rechten zin komt het, ook bij de rechtsinnigheid, toch maar aan.

Dan, om nu op dien geelkleurigen prekenbundel van Dr. Knap den grootvader terug te komen. Als ik in mijn laboratorium zoo bezig was, heb ik ook uit deze flesch wel eens zoo'n enkelen druppel gegoten in het kanselproduct dat ik bereide, en het mocht mij later dan zoo blijken, dat ook haar inhoud een voor mij lang niet verwerpelijk ingrediënt was.

Met dit al had het gebruik ervan zijn eigenaardige bewaren.

De flesch was door haar omvangrijkheid nog al lastig te hantieren en haar inhoud seker niet onkuiver, maar nu ook niet bepaald kersvers. Maar, laat het mij liever, zonder beelddruk, seggen in deze woorden van den kleinsoon, die ik onthoem aan de VOORREDE van zijn thans verschenen Catechismuspreken: „En de onafzienbare reeks LEEZEREDENEN, die den Catechismus behandelen, waaronder het mij vergund

zal zijn die van mijn grootvader in het bijzonder te noemen, spreken, voorsover zij niet van recenten datum zijn, niet meer de taal van onzen tijd, en zijn eveneens in veler oog te uitvoerig“.

Dat was 't 'm nu juist.

„Niet meer de taal van onzen tijd“ en „te uitvoerig“.

En ziet, daarin nu heeft de kleinsoon den grootvader onmiskenbaar verbeterd. Deze Leerredenen, die den Catechismus behandelen, zijn niet te uitvoerig, want ongeveer in 12 bladzijden wordt telkens 'n Zondag afgedaan. Ook spreken zij metterdaad de taal van onzen tijd.

Zeker, bij het doorlezen van desen bundel trof ook mij hier en daar 'n beeld, dat ik, als niet of niet genoegzaam doorvoeld, liever ongebruikt zou laten. Daarentegen vond ik in Knap's over het geheel frische en wel verzorgde schrijfstijl, tal van beelden, die of van hemsel of aan den Bijbel ontleend, mij bekoorden.

Het wil mij dan ook voorkomen, dat op het oordeel van den recensent, die dit werk in de Nieuwe ROTTERDAMSCH E COURANT van Woensdag 23 Februari, onder den titel MODERNE TALE KANAANS, besprak en dár bepaaldelijk uit een oogpunt van taal, nog wel wat valt af te dingen.

In die beoordeeling wordt „Tale Kanaans“ omschreven als „een afzonderlijk taaleigen, waarin woordenschat en woordenbouw, maar ook woordschikking zoo uitsluitend mogelijk aan de Statenvertaling zijn ontleend“. — één omschrijving, die nog zoo kwaad niet is, al ware ook bij deze zaak-verklaring een verwijzing naar Jesaja 19: 18. „Te dien dage zullen in Egypteland vijf steden zijn die de taal van Kanaans spreken“, — van wege de naam-verklaring, niet overbodig geweest.

Hoe nu echter deze recensent, wiens omschrijving van het begrip: „Tale Kanaans“ zich vrij wel dekt met de meest gangbare omschrijving van „Bijbeltaal“, 'n predikant er een verwijt van kan maken, dat hij zich bij zijn preken van bijbeltaal bedient, begrijp ik niet recht.

Wijlen Prof. van OOSTERZEER, die toch zeker wel 'n expert in 't vak was, stelde dit juist als 'n eisch aan den prediker.

Wanneer echter deze recensent dingen schrijft als: „en wat gezegd wordt van God, dat Hij ons als een segel op zijn arm heeft gezet“ (bl. 8) doet hem (sc. den buitenaf staanden lezer) te veel denken aan een onder matroos bestaande gewoonte, dan dat hij dit beeld als vertolking van de gedachte aan ons bewaard zijn bij God zonder kritiek zou kunnen aanvaarden“ — dan begin ik het toch ook weer wel te begrijpen.

Wie toch met bijbeltaal zoo weinig vertrouwd is, dat hij niet weet dat deze uitdrukking is ontleend aan de moole plaats uit het HOOGELIED (8:6) *Zet mij als een segel op uw hart, als een zegel op uw arm; want sterk als de dood is de liefde, hard als het graf is de ijf; hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren, — die siet al heel licht de „Taal van Kanaans“ voor het „Patois van Kanaans“ aan.*

't Is wel een sonderling verschijnsel op het gebied onzer nationale cultuur, dat zelfs 'n man van zoo fijne literaire ontwikkeling als deze recensent van de *N. R. C.*, met zulk een uitdrukking zoo weinig weet, dat hij aan 'n zich tatoeërenden zeeman gaat denken. En toch, terwijl men nogal in vrijzinnige kringen en tot zeker ook wel op het bureau van de *N. R. C.*, de „Leidsche vertaling“ van het O. T. heeft, uit wier „aanteekening“ op Hooglied 8:6, het noodige licht ware te krijgen geweest.

Wat den inhoud deser preken betreft, zijn zij van onvervalste rechtinnigheid. Zij vermoed, dat deze omstandigheid den recensent van de *N. R. C.*, tegenover dit werk ook al niet sympathiek gestemd heeft. Want wel kan ik, door dien flater met Hooglied 8:6, geen modern THEOLOGO in hem zien, maar toch houd ik 'm bepaald voor 'n *bourgeois satisfait*, die sonder als leek er het rechte van te snappen, geliefhebber heeft in de MODERNE THEOLOGIE. Want, waar bijv. Knap in de preek over Zondag III, de „verdoorvenheid der menschelijke natuur“, het onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad“ sterk sonderling, heeft hij het bij dezen, zanger in, wat ALLARD PIERSON noemde „het koor der optimistische zelfvoldaanheid“ blijkaar verbruikt. Men zou 'n man in de gemoeide aanrader, eens te lezen wat en hoe over de „den mensch“ 'n SCHOPENHAUER schrijft.

Dan, ons zijn deze preken van Knap om hun overeenstemming met de gereformeerde belijdenis des te liever.

Ten seerste kan ik deren bundel van den Hervormden prediker dan ook aanbevelen aan onze Gereformeerde predikanten. Als apparaat bij het vervaardigen van Catechismuspreken, is hij gemakkelijker te hantieren, en zijn inhoud is 'n ingrediënt even up-to-date als silver.

Zeker kan dit boek het E. VOTO DORDRECHT, „de rijke, streng-doordachte toelichting van Dr. A. KUYPER“, zoals Knap dat standaardwerk noemt, niet vervangen. Maar toch zullen vooral de jongeren onder onze predikanten goed doen, ook desen „nieuwen Knap“ onder hun homiletische toerusting op te nemen.

Dan, ook niet-Theologen kan ik de lesing van dit boek aanraden. Deze preken geven metterdaad een *topografische* verklaring van het klassieke Leerboek. Aan dogmatische verklaring paren zij een praktische toepassing op het geestelijke en sociale leven, welke getuigt van des schrijvers kennis van menschelijke siellevelen en van menschelijk gemeenschapsleven. Hier is een prediker aan het woord die weer verstaat wat „Theologia theoretico-practica“ is.

Ook uitwendig niet de bundel op mooi papier gedrukt, uit heldere letter gezet en in fraai gebonden 8° formaat er zeer voornam uit.

Heel wat voornamer dan die van grootvader Knap.

G.

Officiële Berichten.

Kort verslag van de vergadering der classis Brielle, gehouden 7 Febr. 1912, te Hellevoetsluis.

1. De Aalberts opent de vergadering.
2. Bij het onderzoek der credentiebrieven blijken ook 3 diakenen afgevaardigd, wien kenstern verleid worden.
3. Moderamen: De Aalberts, praeses; De v. Lummel, assessor; Dr. Taal, scriba.
4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.
5. In verband met de notulen komt ter sprake de grensregeling tusschen Rockanje en Tinte. Aan deze kerken wordt opgedragen beide een commissie te benoemen om over deze zaak te onderhandelen, en aan Tinte wordt verzocht deze commissie tot een vergadering salus te roepen, zoo mogelijk met den consulent.
6. Door Dr. Aalberts wordt rapport uitgebracht van de kerkvisitatie op Flakkee.
7. Aan de orde punt 5 van het agendum, behelzende het verzoek aan de kerken om voor de Febr.-vergadering aan Dr. Esselink opgave te doen van de collecten sedert Aug. 1908 gehouden voor de Theol. school. Daar de meeste kerken in gebreke bleven hieraan te voldoen, wordt dit verzoek bij vernieuwing den deputaten der kerken meegegeven, en worden alle kerken opgewekt tegen de volgende vergadering trouw opgave te doen, en om abuisen te voorkomen, ook de collecten op te geven voor de Theol. Fac. Vrije Universiteit sedert Aug. 1908.
8. Ingekomen stukken:
 - a. Antwoord van de classis Schiedam en Barendrecht aangaande hulp in den predikdienst onzer vacante kerken. De aangevraagde hulp zal verleend worden. Wordt besloten opnieuw hulp aan te vragen, daar de toestand onveranderd is gebleven.
 - b. Een schrijven van een br. uit R., die bezwaren heeft tegen door den kerkeraad opgetoogde vergaderingen. Wordt besloten dien br. te antwoorden, en hem te wijzen op de bevoegdheid van den kerkeraad om te handelen gelijk hij deed, en tegelijk hem zelf op te wekken, tot het welzijn van de bedoelde vergaderingen mee te werken.
 - c. Een br. uit G., ter vergadering aanwezig, heeft een bezwaar tegen zijn kerkeraad. Een commissie wordt benoemd, bestaande uit D.D. Kok, v. Duijn en Taal, om met den kerkeraad te G. over deze zaak te spreken en de br. op te wekken tot wegneming van de hier bedoelde wanverhoudingen.
 - d. Na dit punt komt ter sprake punt 6 van het agendum, betreffende den Evangelisatie-arbeid, en behelzende het voorstel: „de classis besluit tot de uitgifte van een eigen maandbladje, en tot het geven van een jaarlijksche subsidie daarvoor van f 500“. Dit voorstel wordt aangenomen.
 - e. De volgende subsidie-aanvragen worden toegestaan: Ouddorp f 100; Middelharnis f 100; Hellevoetsluis f 125; N.-Helveet f 80; Zwartewaal f 50.
 - f. Aan de orde punt 2 van het agendum, voorstel Zwartewaal, luidende: „elke instructie worde aan de roepende kerk meegedeeld, die deze, zoo noodig verkort, op het agendum brenge“. Aangenomen.
 - g. Vervolg punt 2 van het agendum, voorstel Ouddorp, luidende: „de datum voor het inleveren van aanvragen om subsidie worde gesteld op uiterlijk 15 Jan.“ Dit voorstel wordt, met wijziging van 15 Jan. in 10 Jan., en de toevoeging: „de deputaten doen op het agendum voor de Febr.-vergadering hun voorstel“, aangenomen.
 - h. Punt 4 van het agendum, voorstel N.-Helveet, luidende: „de classis onderwerpe het visitatie-reglement aan herziening“, wordt aangenomen. De visitatoren wordt opgedragen een gewijzigd concept-visitatie-reglement voor de volgende vergadering te ontwerpen, en tegelijk met het agendum aan de kerken toe te zenden. De Aalberts zal de vergadering der visitatoren bijeenroepen.
 - i. Regeling vacaturendiensten: Hellevoetsluis, Maart, Dr. v. Haerlingen; Tinte, Maart, Dr. v. Duijn; April, Dr. Hagenbeek; Mei, Dr. Kok; Rockanje, Maart, Dr. v. Lummel; April, Dr. Smallegange; Mei, Dr. v. Hoven; Middelharnis, April, Dr. Aalberts; Melissant, Maart, Dr. Koolstra; April, Dr. Dekker; Mei, Dr. Esselink; Den Bommel, Maart, Dr. Mol; April, Dr. Taal; Mei, classis Barendrecht.
 - j. Rondvraag art. 41 D. K. O. geeft geen bijzonderheden.
 - k. Na v. Lummel eindigt met dankgebed.

Namens de classis:

A. TAAL, h. l. scriba.
Stellenaam, 30 Febr. 1912.

Kort verslag van de vergadering der cl. Leiden, gehouden 8 Febr. 1912.

De praeses van de roepende kerk, Dr. T. H. Woudstra, opent de vergadering met gebed, nadat gezongen is Ps. 84: 3 en gelezen Ps. 122. De credentiebrieven worden gelezen en in orde bevonden.

Tot praeses is aangewezen Dr. Kouwenhoven. Aangezien de scriba, Dr. J. Thijss, wegens ongesteldheid niet tegenwoordig is, wordt Dr. Bouma verzocht voor deze vergadering zijde plaats in te nemen, terwijl Dr. Meijering voor het Persverslag zal zorgen.

De notulen worden gelezen en behoudens eene enkele opmerking goedgekeurd.

Dr. Rietberg van Koudekerk, voor 't eerst ter vergadering tegenwoordig, wordt door den praeses welkom geheeten.

Dr. Koers rapporteert namens de deputaten voor evangelisatie enz. over:

- a. de pogingen aangewend te Oogstgeest in sake evangelisatie;
- b. de correspondentie met de Geref. gemeente van Lisse;
- c. de uitgave van het Kerkblad.

Op verzoek der deputaten wordt eerst beaist over het Kerkblad, en, gehoord de nadere toelichting, besloten de verdere uitvoering aan de deputaten op te dragen. Met dien verstande, dat de kerk van Leiden op verzoek buiten het terrein van exploitatie blijft.

Ten opzichte van de evangelisatie te Oogstgeest zullen de deputaten op den ingelagen weg voortarbeiten.

In sake de correspondentie met de Geref. gemeente te Lisse, wordt geadviseerd tot het hoorden van een conferentie met de leden van de Geref. kerk aldaar.

Dr. Woudstra rapporteert vervolgens over de zaken der zending, waarvan de hoofdhoud in het kerkblad zal worden opgenomen.

Tot de medische zending wordt in beginsel besloten, en aan de kerkeraden verzocht vóór 1 April eene collecte te houden voor het stichtingsfonds en te arbeiden tot vermeerdering der jaarlijksche bijdragen voor dezen arbeid.

Rondvraag naar art. 41 K. O.

De kerk van Leiden ontvangt advies in een tuchtsaak, eveneens de kerk van Rijnsburg.

Een aanvraag om meerdere toelagen voor de predikantsweduwe van deze kerk met het oog op hare krankheid, wordt toegestaan en in handen van de hiervoor aangewezen deputaten gesteld.

Ook de kerk van Boskoop vraagt en verkrijgt advies in een tuchtsaak.

Tot kerkvisitatoren worden aangewezen DD. Woudstra, Alting, Bouma en Broekstra; secondi Dr. Eerdman en Impeta.

De quaestor Dr. Alting doet rekening en verantwoording en wordt herbenoemd. De vaststelling van den classic. rooster wordt verdaagd.

Ten slotte geeft Dr. Woudstra, volgens opdracht van de vorige vergadering, een referaat

over „de verhouding van de kerk tot de Chr. school“, welk referaat in het Kerkblad zal worden opgenomen.

De praeses sluit na het zingen van Ps. 72: 11 de vergadering met dankgebed.

Op last der classis,
H. MEIJERING.

Buitenland.

Engeland. Bisschoppelijke mijters. Een geheime kerkelijke vereeniging.

Zij die trachten het Protestantisch karakter der Engelsche staatskerk te handhaven, hebben nu weer den strijd aangebonden tegen het schenken van prachtige koorkeleden en mijters aan bisschoppen. Een kerkelijk blad wijde anderhalve kolom aan de beschrijving van de kostbare klederen en het kostbare hoofddeksel die aan een bisschop werden geschenken, en welke voor f 6000 geassureerd zijn. Van de 380 parochiën, waaruit het bismdom bestaat, droegen voor genoemde versierselen 338 bij. Slechts twee parochiën hadden bezwaar tegen den mijter. *The Church Gazette* merkt hierbij op, dat men zich deze weelde in uitwendige versierselen veroorlooft, terwijl een groote menigte predikanten in een toestand van halve verhogering verkeert, en het volk, dat honderden ponden sterling offert, doof blijft voor den schreienden nood die er in menige pastorie heerscht, terwijl de arme werkmans het gehele land door roept om een loon waar hij met zijn gezin van kan leven, en terwijl onze kerk in de koloniën en op het zendingveld bij andere kerken vergeleken achteraan komt.

De geavanceerde Hoogkerkelijke partij heeft nu haar geheim genootschap, met eigen parool en andere vrijmetselaarsmanieren. De organisatie wordt het „Gilde van de liefde Gods“ genoemd; in het eerste jaar van zijn bestaan werden 1100 leden gewonnen. Het hoofd van de gilde, de predikant A. V. Magee, geeft de volgende beschrijving van zijn bond: „In de eerste plaats is het een sterk aangevoelend lichaam van Katholieken, die zich niet schamen de wereld in het aangezicht te zien en te zeggen: „Wij gaan naar de biecht, en wij danken er God voor“. In de tweede plaats is het een netwerk van bondgenooten en vrienden over geheel Engeland en de koloniën, hetwelk zich verbonden heeft elkanter te helpen, waar het mogelijk is, door middel van een systeem van aanbeveling, zoodat op elke plaats een katholiek door middel van het herkenningsteeken een mede-katholiek kan vinden en herkennen, om daardoor in staat te zijn sonder verdere introductie van hem of haar de voorrechten van hun stad of parochie te leeren kennen. In de derde plaats wordt door het gilde door middel van een driemaandelijkse tijdschrift het systeem van correspondentie toegepast, waardoor leden die op zich zelf staan, met elkanter in verbinding gebracht worden, zoodat zij gevoelen dat hoevel alleen, zij toch nooit in de Katholieke kerk alleen staan“.

Het hoofd van deze organisatie wekt alle leden der Anglicaansche kerk op, zich bij zijn gilde te voegen, en doet dit op een manier waaruit zijn toelichting zoo duidelijk mogelijk wordt. Hij verheugt er zich in, dat het Katholicisme tegenwoordig gevreesd en geducht wordt en „dat, zoo spreekt hij letterlijk, hij niet er voor terug deinst niet te spreken, dat de Reformatie Engeland van zijn godsdienst en zijn kinderen van hun erfdeel beroofd heeft“.

Het is te begrijpen dat deze predikant niet zóó zich zou uitslaten, indien hij niet wist, dat bijna alle bisschoppen der Anglicaansche kerk tot zijn partij behooren, al gaan zij niet zoo ver als hij.

Noord-Amerika. Indien, indien.

In de middeleeuwen was er een geleerd man, die een boek uitgaaf, waarvan men later seide, dat het een „Ja en Neen Theologie“ behelste. Men wilde daarmede zeggen, dat hij bewijzen kon, dat eene stelling waar en toch ook niet waar was. Tegenwoordig hoort men in Amerika iets soortgelijks, en vele menschen joelen het toe. Een schrijver, wiens naam Richard Watson Gilder is — hij verwijft niet meer onder de levenden — dichtte het volgende lied:

If (this) Jesus Christ is man,
And only man—I say,
That of all mankind I cleave to Him,
And to Him will I cleave always.

If (this) Jesus Christ is a God,
And the only God—I swear,
I will follow Him through heaven and hell
The earth, the sea, the air.“

De korte zin deser woorden is, dat de dichter op Jesus vertrouwen wil, hetzij dat Hij mensch, hetzij dat Hij God is. Zulk eene „indien-indien Theologie“ is geen haar beter dan de „Ja en Neen Theologie van Abaelardus“. De dichter kleeft Jesus aan, hoewel hij niet weet of Hij God is, of alleen mensch. Wij Christenen zouden Jesus niet mogen aankleven, indien Hij niet God ware, want God verbiedt het ons in Zijne wet, geene andere goden voor Zijn aangezicht hebben. De schrijver in „The Christian Intelligencer“, die dit mededeelt, noemt Gilder „een krachtig apostel van onze eeuw“, en hij stemt in met den dichter in zijn modern sieren-lied. Geen wonder, want hij zegt immers: „De gelidigheid en werkelijkheid van het christelijk leven en geloof van het kind deser eeuw is niet afhankelijk van de zekerheid van onze kennis op dit punt.“ Zegt de Heere ons: „Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen, waarachtigen God en Jesus Christus, dien Hij gezonden heeft“, moderne woordvoersers seggen ons: dit is het eeuwige leven, dat wij ons niet bekommeren om de zekerheid van hetgeen Jesus zegt en is, maar wij zijn tevreden met een duister gevoel, of eene vroomheid die in de lucht zweeft.

Waar gaat men heen, wanneer in een kerkelijk blad als *The Christian Intelligencer* gevoelens voorgestaan worden, als boven beschreven werden?

Afrika. Zending onder de Mahomedanen in Kabilij. Wij lezen in *The Christian*: „Veel Christenen meenen dat men zich maar geen moeite moet geven om Mahomedanen tot Christus te brengen — het is toch vergeefsch werk, althans in de meeste gevallen. Deze gedachte werd niet gedeeld door de Engelsche stichters der Noord-Afrika missie, die 30 jaar geleden haar werk begon te Djemaa Sahridj, het moeiste en belangrijkste dorp in de bergachtige streken van Algiers, dat Kabilij genoemd wordt.“

De zendingarbeid te Djemaa Sahridj levert het bewijs, dat bekeeringen van het Mahomedanisme mogelijk zijn en dat de arbeid onder de Mahomedanen niet vruchteloos is.

Vroeger kwamen de menschen van top tot teen gewapend naar het Zendinghuis, en jongens kon een zending op een afstand van een wandelstok alleen bij zich krijgen, wanneer aan het eind van den stok een stuk suiker was. Maar ook dan nam de knaap de suiker zeer voorzichtich aan en hield den zending voortdurend in het oog, en wanneer hij het lekkers beet had, liep hij weg, om er op een behoorlijken afstand van den geveer van te genieten. Nu hebben wij jongens en jongelieden, die onze Zondagschool en onze samenkomsten voor Evangelisatie bijwonen. Vroeger hield men het hier voor zondig, wanneer men er schilderijen op na hield, nu vraagt men om plaatjes, en afbeeldingen van Mekka worden op de markten verkocht.

De moskee was gevuld met Mahomedanen en men las den Koran geregeld. Tegenwoordig is dit alleen het geval wanneer soms een fanatieke geest de onder de aach smeulende vonken van het uitdovende Mahomedaanse vuur aanblaast. De stem van den Sheik die de geloovigen tot het gebed opwekt, wordt nog wel gehoord, doch het aantal van hen die aan deze roepstem gehoor geven, wordt steeds kleiner. Wanneer de Mahomedaanse vloed zich begeeft naar de Heidenen die meer Zuidwaarts wonen, dan trekt hij terug uit zijn vroegere vestingen in het Noorden. Men kan ze in dit dorp bij twintigtallen tellen die de Ramadan vasten niet meer houden. De tegenstand waarmede vroeger te worstelen was, zoowel van Fransche zijde als van den kant der inboorlingen, is bijna geheel verdwenen, grotere vrijheid werd verleend voor de verkondiging van het Evangelie. Maar aan de andere zijde neemt het ongelofte onder de ontwikkelde klassen steeds meer toe.

De schrijver in *The Christian* vraagt op grond van dit alles meer steun, vooral opdat men in staat zij de medische zending ter hand te nemen.

1) Elke negende maand van het Mueislmanse jaar is een vastenmaand. Gedurende dien tijd eten de Mueislmannen van het opgaan der son tot haren ondergang niets. De maanden worden bij de Turken gerekend naar de maan; daarom houden de Mahomedanen hun vasten elk jaar 10 dagen vroeger dan in het voorgaande jaar. Wanneer het vasten voorbij is, viert men het Bairamfeest.

Gemengd Nieuws.

De Protestant Reformation Society biedt voor het jaar 1912 beurzen en ondersteuning aan voor hen die zich willen wijden aan den dienst in de Anglicaansche kerk; twee jaar lang aan de Academie voortdurend, sal men f 240 en daarna nog twee jaar f 180 ontvangen. Bovendien moet een prijs van f 200 en een prijs van f 120 uitgetoelof, terwijl ieder student f 25 toegeregt wordt, die aan de eischen door examinatoren vastgesteld, kan voldoen. Op die manier trachten zij, die het protestantisch karakter der Anglicaansche kerk zoeken te handhaven, meer predikanten te verkrijgen die in hun geest arbeiden.

Sedert langen tijd zijn er in Duitschland niet alleen leerstoelen, maar geheele instituten voor het wetenschappelijk onderzoek in den Talmud en in de Joodsche literatuur, van welke er niet minder dan drie zich in Pruisen bevinden: te Breslau, het Joodsch-theologisch Seminarium; te Berlijn, de leerschool voor de wetenschap van het Jodendom (beide behorend tot den rechtcringel der midden-partij) en het streng orthodoxe Seminarium voor opleiding van rabbijnen. Bovendien hebben de Joden dergelijke stichtingen in Weenen, Budapest, Londen, New-York, Cincinnati en elders. Wanneer de Joden verlangen, dat aan de Universiteiten onderwijs gegeven wordt in den Talmud en de Joodsche literatuur, en toonen geld over te hebben voor de salariering van een of meer Joodsche docenten of hoogleraren, dan is dit te prijzen.

Er wordt nu door de *Tijdschrift Rundschau* op gewezen, dat het noodig is, dat aan elke groote Universiteit een Christelijk docent verbonden wordt om Joodsche geschiedenis en literatuur te onderwijzen. Zegt men van Joodsche zijde, dat een geboren Jood ontnent Joodsche seden en gebruiken beter op de hoogte is dan een die buiten het Jodendom staat, dan moet aan de andere zijde erkend worden, dat een Joodsch docent niet in staat is den Christelijken hoorder op datgene te wijzen, wat voor hem van bijzondere beteekenis is. Daarom is het goed dat naast een Christelijk docent een Jood als assistent optreedt. In die richting wordt aan de Universiteiten nog niet gewerkt. In Berlijn arbeidt sedert 30 jaar de hoogleraar Strack, die over de Joodsche literatuur en over de Jodenmissie colleges en privaatlessen geeft; doch daartoe is die professor niet verplicht; door de universiteit is hem alleen het onderwijs in het Oude Testament opgedragen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onze lezer K. te S. vraagt: Wanneer in de conrant melding gemaakt wordt van het overlijden van een beroemde bekende persoonlijkheid, wordt in den regel achter den naam een (?) gevoegd. Waarom wordt dit gedaan, en hoe is men daartoe gekomen? Op de kerkhoven in verschillende landen, vooral Roomsche, maar ook vele Protestantische, ziet men vaak op de graven een kruis. Wat hiermee bedoeld wordt blijkt duidelijk uit het Latijnse opschrift dat er soms is bijgevoegd: *Ave Crux, unica Spes, d. i. gegroot Kruis, eenige Hoop*.

Nu is dit natuurlijk onjuist. Want niet het kruis maar de Gekruisigde is onze eenige hoop. Doch dit wordt dan eigenlijk ook bedoeld. Terecht echter zij bij ons met de Hervorming ook die kruisen als tekenen afgeschaft. Al ligt er op zich zelf niets kwaads in, ze leiden licht van de hoofdzak af en zijn onnoodig.

Daar nu het kruis zoo veelvuldig op de graven voorkam, bij begrafenissen veel gebruikt werd, en van lijden en sterven spreekt, begon men het ook te gebruiken als korte aanduiding van iemands overlijden of overleden zijn. Hiermee zal het gebruik wel duidelijk zijn gemaakt.

P. P. te R. vraagt, waarom men soms zegt: Ik moet er zoo lang om „soebatten“, waarmee men dan zeggen wil: er heel lang om vragen tot vervelens toe. Wat wil dat soebatten eigenlijk seggen?

Dit woord is niet anders dan een bedorven uitspraak van *soebatten* (gelijk men wel hoort *saddok* voor *saddok*). Het is een verkorting van: „soete broodjes bakken“, welke uitdrukking seker geen nadere verklaring behoeft.

Derzelde vraagt, wat bedoeld wordt door Mammou, waarvan gesproken wordt in Matth. 6: 24 en Luk. 16: 9.

We lezen in den eerstgenoemden tekst